

Årsager til fejl i årsrapporter

Kortlægningsanalyse udarbejdet af DAMVAD for Erhvervsstyrelsen

September 2014

For information on obtaining additional copies, permission to reprint or translate this work, and all other correspondence, please contact:

DAMVAD

info@damvad.com
damvad.com

Copyright 2014

Indhold

1	Sammenfatning	4
2	English summary	6
3	Introduktion og fremgangsmåde	7
3.1	Baggrund	7
3.2	Formål med analysen	7
3.3	Fremgangsmåde	7
3.3.1	Baggrund og afgrænsning af undersøgelsens målgruppe	8
3.3.2	Eksisterende viden om fejl i årsrapporter	10
3.3.3	Typologisering af analysens målgruppe	11
3.3.4	Revisorer og bogholdere	13
3.4	Metoden bag undersøgelsen	13
4	Årsager til fejl i årsrapporter	15
4.1	Adfærd og holdning	16
4.1.1	Årsag 1: Årsrapporten prioriteres ikke højt i virksomhederne	16
4.1.2	Årsag 2: Køb af basale revisionsydelser er ikke en garanti mod fejl	18
4.2	Viden og information	21
4.2.1	Årsag 3: Manglende kendskab til regnskab hos virksomhederne	21
4.2.2	Årsag 4: Manglende opdatering af faglig viden	23
4.2.3	Årsag 5: Fagsprog udfordrer forståelsen	24
4.3	Lovgivning og regler	26
4.3.1	Årsag 6: Regler for små virksomheders årsrapport opleves som unødvendig komplicerede	26
4.4	Danne og indberette	29
4.4.1	Årsag 7: Virksomhederne oplever Regnskab Basis som en fejlkilde i sig selv	29

1 Sammenfatning

Erhvervsstyrelsen modtager årligt mere end 200.000 årsrapporter fra danske virksomheder.

Styrelsen foretager stikprøvevis kontrol med kvaliteten af regnskaberne. Resultater fra de seneste års kontrolindsats viser, at der er faktuelle fejl i cirka en tredjedel af årsrapporterne, og at det i vidt omfang er de samme fejl, der går igen år efter år.

Formålet med denne undersøgelse er at få en øget forståelse af, hvorfor disse fejl opstår, med henblik

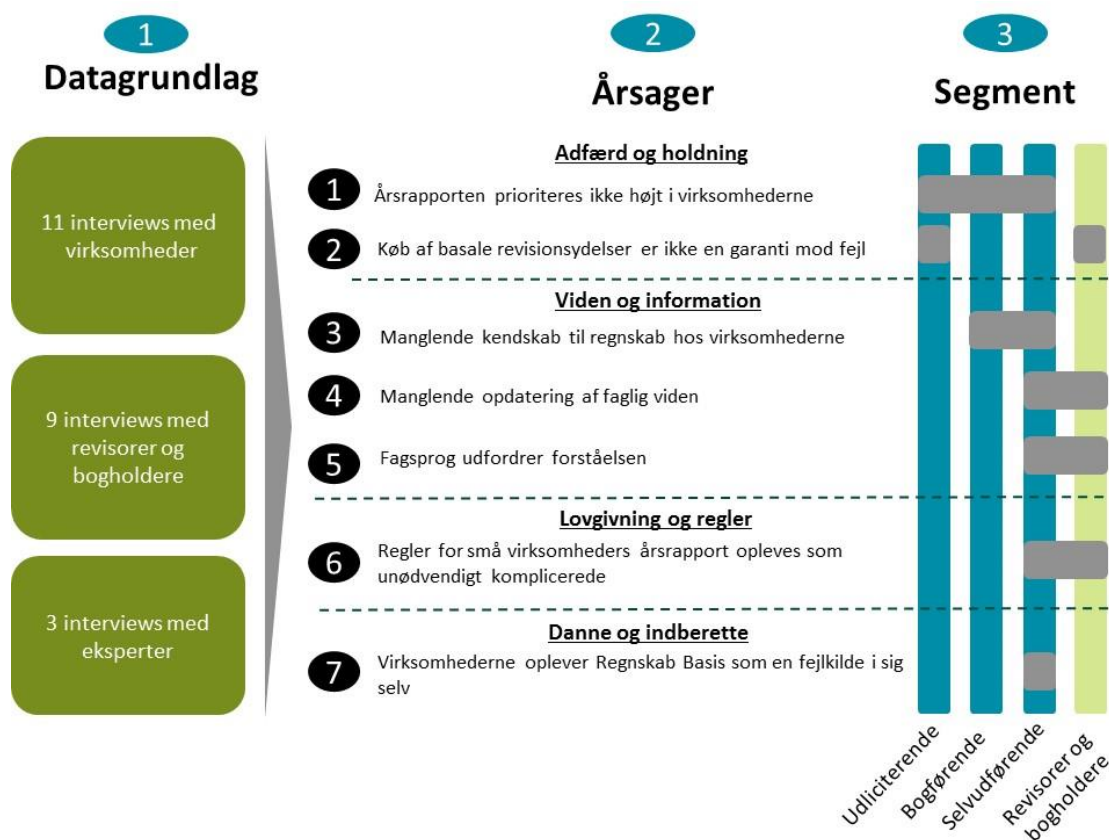
på at styrke og målrette indsatsen for at løfte kvaliteten og nedbringe antallet af fejl i årsrapporter.

Gennem en kvalitativ metodik er der gennemført 23 interview med små virksomheder, revisorer, bogholdere og eksperter for at opnå et nuanceret billede af årsagerne til, at især små virksomheder har et forholdsvist højt antal fejl i deres årsrapporter.

Der er på den baggrund identificeret syv overordnede årsager, der kan være med til at forklare, hvorfor der opstår fejl i virksomhedernes årsrapporter.

FIGUR 1.1

Undersøgelsens datagrundlag samt årsager til faktuelle fejl i årsrapporter

Kilde: DAMVAD 2014

De syv årsager til fejl kan inddeles i fire temaer. Temaerne og årsagerne til fejl fremgår af figur 1.1.

Adfærd og holdning

Der er to overordnede årsager til faktuelle fejl i årsrapporter, der relaterer sig til adfærd og holdninger hos virksomhederne, revisorerne og bogholderne.

Årsag 1: Årsrapporten prioriteres ikke højt i virksomhederne

De små virksomheder mangler incitamentet til at prioritere årsrapporten, og udarbejder alene årsrapporten for at leve op til årsregnskabsloven. Det betyder, at mange små virksomheder ikke prioriterer årsrapporten særlig højt og bruger et minimum af ressourcer på årsrapporten, som kan lede til fejl.

Årsag 2: Køb af basale revisionsydelser er ikke en garanti mod fejl

Nogle små virksomheder forventer en fejlfri årsrapport ved køb af selv basale revisionsydelser (fx assistance og review), hvor grundlaget for årsrapporten ikke kvalitetssikres i samme omfang som ved revision. Det kan give anledning til fejl i årsrapporter og skabe forventningskløfter mellem virksomheder og revisorer.

Viden og information

Denne kategori omhandler virksomhedernes og de professionelle fagfolks viden og informationsniveau om regnskabspraksis.

Årsag 3: Manglende kendskab til regnskab hos virksomhederne

Hos nogle små virksomheder er der en manglende grundlæggende regnskabsforståelse og –kompetence. Når årsrapporten samtidig ikke prioriteres særlig højt, kan det medføre fejl.

Årsag 4: Manglende opdatering af faglig viden

Hos såvel virksomheder, der selv udarbejder og indberetter årsrapporten, som hos fagfolk, kan gamle rutiner og forglemmelser føre til fejl. Et omfattende regelværk påkræver, at man holder sig ajour.

Årsag 5: Fagsprog udfordrer forståelsen

De begreber der anvendes i Regnskab Basis på Erhvervsstyrelsens hjemmeside og i publikationer forudsætter ifølge flere af de små virksomheder et relativt højt vidensniveau om regnskaber og årsrapporter.

Regler og lovgivning

Dette tema omhandler fejl, der kan relateres direkte til overholdelse af regler og lovgivning på området.

Årsag 6: Regler for små virksomheders årsrapport opleves som unødvendigt komplicerede

Regler for bogføring og årsrapporter opleves alt for omfattende for de små virksomheder med meget få årlige aktiviteter og simple ejerforhold. Når årsrapporten ikke prioriteres, og regelværket findes kompliceret, kan det føre til fejl i årsrapporten.

Danne og indberette

Erhvervsstyrelsens digitale indberetningssystem, Regnskab Basis, opfattes af nogle brugere som en fejlkilde i sig selv.

Årsag 7: Virksomhederne oplever Regnskab Basis som en fejlkilde i sig selv

Regnskab Basis opleves som kompliceret og rigtigt af især de små virksomheder og førstegangsbbrugere, men det opleves væsentlig lettere allerede anden gang systemet bruges.

De i forbindelse med undersøgelsen identificerede årsager giver et indblik i, hvordan små danske virksomheder arbejder med deres årsrapport, og de bagvedliggende grunde til, hvorfor denne type af virksomheder relativt ofte har fejl i deres årsrapporter. Denne viden kan være med til at give inspiration til, hvordan det videre arbejde med såvel lovgivning, formidling og teknologiske udviklingsmuligheder, kan være med til at reducere antallet af fejl i årsrapporter.

God læselyst.

2 English summary

Each year The Danish Business Authority receives more than 200,000 annual reports from Danish companies. Based on samples it is estimated that there are factual errors in about one third of the annual reports and that it is largely the same mistakes that are repeated year after year.

Focusing on small companies the purpose of this study is to gain an increased understanding of why these errors occur in order to strengthen and focus initiatives to improve the quality and reduce the number of errors in annual reports.

Using a qualitative methodology 23 interviews have been conducted with representatives from small companies, accountants, bookkeepers and experts in order to obtain a detailed understanding of the reasons why small businesses have a relatively high number of errors in their annual reports. Based on this, seven main reasons, divided into four overall themes, have been identified that may help explain why a large part of the typical errors occur:

Behaviour and attitude

Reason 1: The annual report is not a priority

Especially small companies lack incentives to prioritize the annual report and prepares the financial statements mainly because of the legislative framework requirements not because they have a use for it in relation to their business activities. Therefore they use a minimum of resources, time and money, preparing the annual report.

Reason 2: Acquisition of basic auditing services is not a guarantee against errors

Some businesses expect a flawless annual report when purchasing even basic auditing services (e.g. assistance and review). However the basic financial information used to prepare the annual report is not quality controlled to the same extent as during a full

audit. This can lead to errors in the annual reports and controversy between companies and auditors.

Knowledge and information

Reason 3: Lack of basic accounting knowledge

Some small businesses lack basic financial understanding and competencies and still prepare the annual report themselves in order to reduce expenses or because of a lack of prioritization.

Reason 4: Failure to update knowledge

Both companies and professionals fail to update their knowledge and are likely to follow old routines, which can lead to errors as the comprehensive legislative framework change and make it hard to keep up to date.

Reason 5: Technical language is challenging

The terminology and language used in official documents and the it-systems made for digital reporting and approval of the annual report at the Danish Business Authority's website requires a relatively high level of knowledge about financial statements and annual reports.

Policies and legislation

Reason 6: Policies for small companies' annual reports is perceived as unnecessarily complex

Rules for accounting and annual reports are perceived as excessive and overly complex by small companies with few annual activities and simple ownership structure.

Digital reporting

Reason 7: Companies experience the official it-system as a source of error in itself

The official it-system used for digital reporting and approval of the annual report at the Danish Business Authority's website are considered complicated and rigid by small companies and first-time users.

3 Introduktion og fremgangsmåde

I dette kapitel beskrives baggrunden og formålet med analysen, samt hvordan analysen er blevet gennemført.

3.1 Baggrund

Erhvervsstyrelsen modtager årligt mere end 200.000 årsrapporter fra danske virksomheder.

Styrelsen foretager stikprøvevis kontrol med kvaliteten af regnskaberne. Resultater fra de seneste års kontrolindsats viser, at der er faktuelle fejl i cirka en tredjedel af årsrapporterne, og at det i vidt omfang er de samme fejl, der går igen år efter år.

Erhvervsstyrelsen har således identificeret 13 typiske fejltypen i virksomhedernes årsrapporter, og styrelsens opgørelser viser, at omfanget af fejl ikke er faldet siden indførelsen af digital indberetning i de seneste år. Fra Erhvervsstyrelsen startede med at måle omfanget af fejl i 2006, har der været en svagt stigende tendens, og også reviderede virksomheder har relativt høje fejlprocenter.

Erhvervsstyrelsen har et mål om at løfte kvaliteten i virksomhedernes årsrapporter. Derfor foregår der i Erhvervsstyrelsen en kontinuerlig indsats for at reducere omfanget af fejl.

Samtidig er der et politisk fokus på overordnet set at minimere de administrative byrder for virksomhederne, herunder i forbindelse med udarbejdelse af årsregnskab og at gøre regnskabsprocessen mere digital.

3.2 Formål med analysen

Som led i arbejdet med på den ene side at minimere omfanget af fejl og på den anden side at reducere de administrative byrder, har Erhvervsstyrelsen fået gennemført denne undersøgelse af årsagerne til fejl

i virksomhedernes årsrapporter. Undersøgelsen fokuserer på små virksomheder, jf. afsnit 3.3.1.

Vi ser nærmere på åbenlyse fejl, der er direkte målbare. Undersøgelsen afgrænser sig derfor ved ikke at fokusere på fejl, der kan udspringe af 'skøn', som eksempelvis om afskrivninger i årsrapporten er vurderet korrekt.

Formålet med undersøgelsen er at få en øget forståelse af, hvorfor disse åbenlyse fejl opstår med henblik på at styrke og målrette indsatsen for at løfte kvaliteten og nedbringe antallet af fejl i årsrapporter.

Det drejer sig blandt andet om at afdække, hvorvidt fejlene opstår tidligt i bogføringsprocessen, i forbindelse med udarbejdelse af årsregnskabet eller ved indberetningen til Erhvervsstyrelsen. Herunder om fejl i forbindelse med indberetningen fx skyldes manglende viden, tidspres, bevidst (ned)prioritering, eller at Erhvervsstyrelsens digitale indberetningssystemer er for vanskelige at bruge i sin nuværende form.

3.3 Fremgangsmåde

Analysen er gennemført som en kombination af kvalitative interview med de ansvarlige for årsrapporten i virksomheder, bogholdere, revisorer og eksperter samt information fra Erhvervsstyrelsens egne opgørelser af fejl i årsrapporter, der danner grundlaget for hypoteser om, hvorfor de mest hyppige fejl opstår.

Neden for beskrives, hvordan analysens virksomhedsmålgruppe er afgrænset samt fremgangsmåden for gennemførelse af de kvalitative interview.

3.3.1 Baggrund og afgrænsning af undersøgelsens målgruppe

For at fokusere analysen har Erhvervsstyrelsen ønsket, at der blev set nærmere på de små virksomheder og årsagerne til, at dette segment laver fejl i årsrapporterne. Segmenteringen er illustreret i figur 3.1.

De små virksomheder har vi klassificeret ud fra en række parametre:

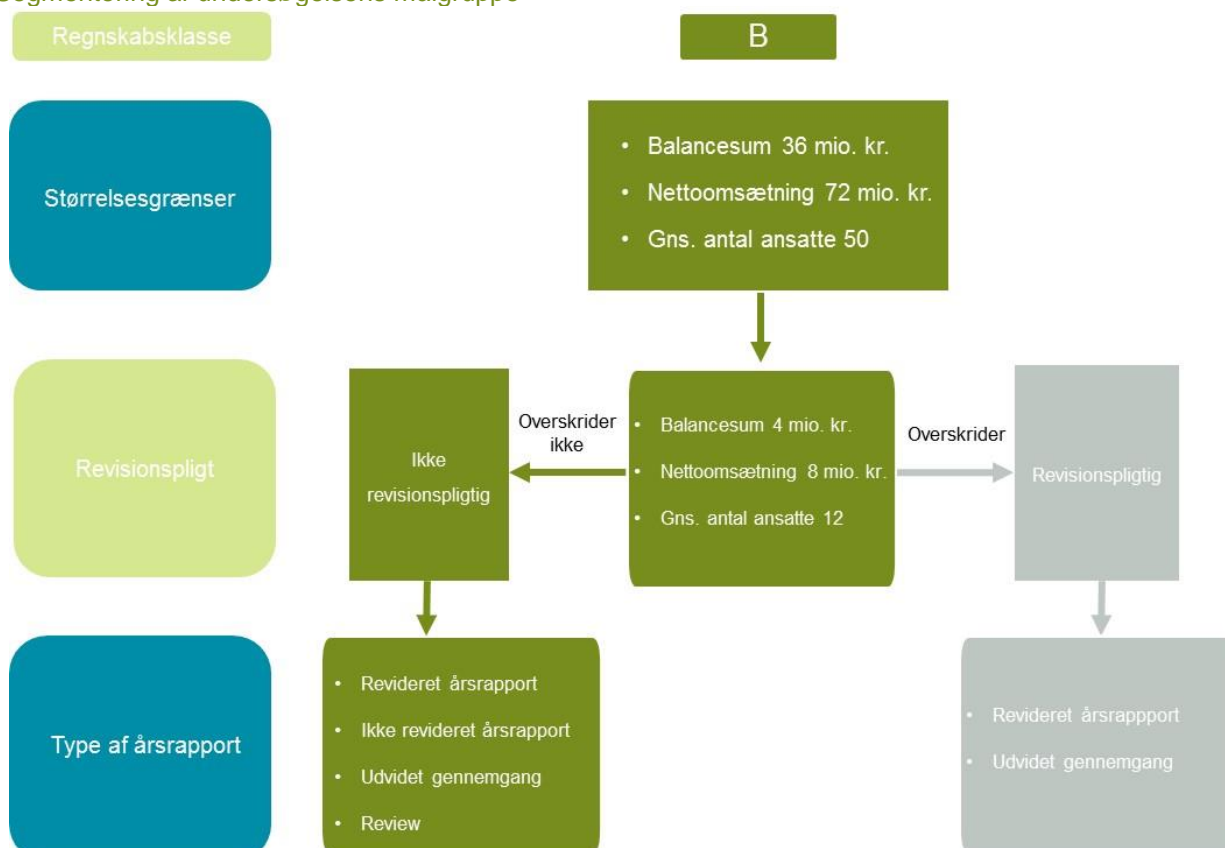
- Regnskabsklasse
- Revisionspligt
- Erklæringer på årsrapporter.

Regnskabsklasse

I årsregnskabsloven anvendes fire regnskabsklasser (A, B, C og D), som klassificerer virksomhederne efter type og størrelse, baseret på afgrænsninger i forhold til balancesum, omsætning og antal ansatte.

Omkring **94 pct.** af de i alt over 200.000 regnskabspligtige virksomheder tilhører regnskabsklasse B. Det drejer sig om virksomheder, der i to på hinanden følgende regnskabsår på balancetidspunktet ikke overskrider to af følgende størrelsesgrænser:

FIGUR 3.1
Segmentering af undersøgelsens målgruppe

Kilde: DAMVAD 2014

- Balancesum på 36 mio. kr.
- Nettoomsætning på 72 mio. kr.
- Et gennemsnitligt antal ansatte på 50 årsværk.

Denne analyse fokuserer på virksomheder i regnskabsklasse B, fordi disse virksomheder udgør størstedelen af de virksomheder, der indberetter årsrapporter. I denne gruppe findes både virksomheder, der er underlagt revisionspligt og virksomheder, der kan fravælge revision. Vi omtaler i undersøgelsen virksomhederne i regnskabsklasse B som *små virksomheder*.

Revisionspligt

Hovedparten af de regnskaber Erhvervsstyrelsen modtager er revideret af en godkendt revisor. Der er imidlertid en stor andel af de danske virksomheder, der har mulighed for at fravælge revision. Denne mulighed foreligger, såfremt en virksomhed ikke overskrider to af følgende lovbestemte størrelsesgrænser:

- Balancesum på 4 mio. kr.
- Nettoomsætning på 8 mio. kr.
- Et gennemsnitligt antal ansatte på 12.

Således har 120.000 af de over 200.000 virksomheder, Erhvervsstyrelsen årligt modtager årsrapporter fra, mulighed for at fravælge revision. Virksomheder, der fravælger revision, skal dog stadig indberette deres årsrapport digitalt til Erhvervsstyrelsen i tråd med årsregnskabslovens regler. I 2012 fravalgte cirka 16 pct. af virksomhederne revision, svarende til cirka 30.000 virksomheder.

Vi ser nærmere på de virksomheder, der *ikke* er underlagt revisionspligt i Regnskabsklasse B, da det

antages, at fejlmargen for disse virksomheder er større, idet de kan vælge at indlevere en årsrapport, der i mindre grad er kontrolleret for fejl. En stor del af virksomheder vælger dog at få revideret deres årsrapport.

Erklæringer på årsrapporter

Grundlæggende kan virksomheder, der ikke er revisionspligtige helt fravælge ekstern bistand til årsrapporten, eller de kan købe ydelser fra en revisor for at sikre kvaliteten af årsrapporten.

Her er det væsentligt at være opmærksom på, at revisorer tilbyder fire forskellige erklæringer på en årsrapport. FSR – Danske Revisorer har i en publikation¹ fra 2014 præciseret de fire ydelser, som er præsenteret i boksen til højre.

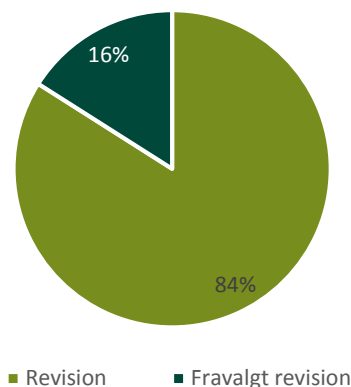
Undersøgelsen går på tværs af de fire typer af erklæringer på årsrapporten.

I en opgørelse for årsrapporter modtaget af Erhvervsstyrelsen i 2013 skelnes der mellem *revision*, *udvidet gennemgang* og *fravalg af revision*. Fordelingen er vist i figuren neden for.

¹ *Revision og årsregnskaber, hvem står på mål for årsregnskabet?*, FSR – Danske Revisorer, 2014

FIGUR 3.2

Fordeling af årsrapporter modtaget af Erhvervsstyrelsen i 2013

Kilde: Erhvervsstyrelsens undersøgelse af digitale årsrapporter fra 2012

Som det fremgår af figuren, er 84 pct. af årsrapporterne revideret, mens 16 pct. af virksomhederne har fravalgt revision af årsrapporten i 2012. Halvdelen af de virksomheder, som har fravalgt revision, har en review- eller assistanceerklæring fra revisor i årsrapporten.

3.3.2 Eksisterende viden om fejl i årsrapporter

Erhvervsstyrelsen udtager årligt en stikprøve på 1.200 årsrapporter. Af disse årsrapporter, aflagt efter regnskabsklasse B herunder både reviderede og ikke-reviderede, er der faktuelle fejl, dvs. fejl, der er umiddelbart åbenlyse, i cirka en tredjedel af årsrapporterne, hvilket har været gennemgående flere år i træk.

Ses der nærmere på hvilke typer af årsrapporter disse faktuelle fejl forefindes i, er andelen af fejl højere for virksomheder der ikke får revideret deres årsrapport (36 pct.), end for virksomheder der er revisionspligtige (24 pct.). Det fremgår af figur 3.3 nedenfor.

Fire typer af revisorydelser for årsrapporten

1. Revision

- Konklusion fra revisor med høj grad af sikkerhed
- Forståelse af virksomheden og dens omgivelser
- Vurdering af risiko og væsentlighed
- Kontrol af væsentlige oplysninger ved fx
 - Vurdering
 - Efterprøvning
 - Fysisk kontrol
 - Observationer
 - Efterregning
 - Bekræftelse fra 3. mand
- Kommunikation med ledelsen i revisionsprotokol

2. Udvidet gennemgang

- Konklusion fra revisor med begrænset sikkerhed
- Samme handlinger som ved et review

Derudover:

- Engagementsforespørgsler til banker
- Indhente oplysninger fra personbog, tingbog og bilbog
- Indhente advokatbreve
- Kontrollere virksomhedens indberetninger til SKAT

3. Review

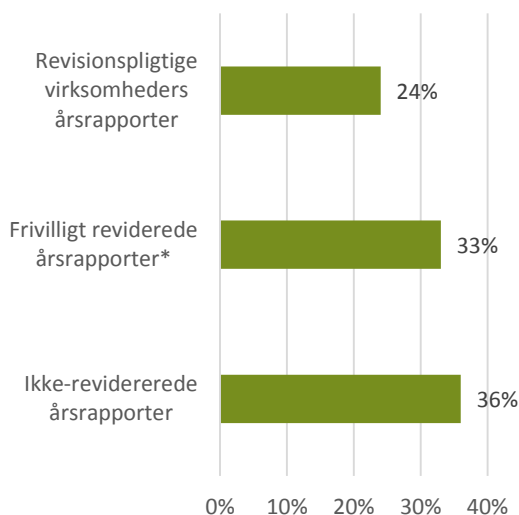
- Konklusion fra revisor med begrænset sikkerhed
- Forståelse af virksomhedens og dens omgivelser
- Vurdering af risiko og væsentlighed
- Kontrol af væsentlige oplysninger ved fx
 - Analyser
 - Forespørgsler
 - Andre handlinger, når relevant
 - Kommunikation med ledelsen kan være mundtlig eller skriftlig

4. Assistance

- Erklæring uden sikkerhed
- Hjælp til at opstille regnskabet

Kilde: *Revision og årsregnskaber - hvem står på mål for årsregnskabet?*, FSR – Danske Revisorer, 2014

FIGUR 3.3
Andel af fejl for tre typer af årsrapporter

Kilde: DAMVAD 2014 pba. af data fra Erhvervsstyrelsen
Note: Gennemsnit af resultater fra Erhvervsstyrelsens stikprøvekontroller af årsrapporterne for 2009-2011

* Fejl knyttet direkte til fravalg af revision er ikke medregnet

3.3.3 Typologisering af analysens målgruppe

I forlængelse af ovenstående har forskellige virksomheder også forskellige forudsætninger for at udføre bogføring og udarbejde årsrapporten. For at opnå en nuanceret forståelse af dette i analysen, har vi udarbejdet en typologi over tre arketyperne virksomheder i regnskabsklasse B. Undersøgelsen har især benyttet typologiseringsen i udvælgelsen af informanter således, at årsagerne til fejl i årsrapporten afdækkes med en tilstrækkelig bredde.

Vi har i udarbejdelsen af typologien taget udgangspunkt i tidligere arbejde med arketyper for virksomheder, der udarbejder årsrapporter. Erhvervsstyrelsens rapport *Enklere årsregnskaber*² fra 2013 har således været udgangspunktet for arketyperne. Gennem viden opnået i forbindelse med interview

² *Enklere årsregnskaber*, forundersøgelse udarbejdet for Erhvervsstyrelsen af Advice, 2013

og dialog med Erhvervsstyrelsen, er arketyperne blevet tilpasset specifikt til denne analyse.

Typologien sonderer mellem, hvorvidt virksomheder foretager henholdsvis bogføring og udarbejdelse af årsrapporten internt eller eksternt.

I typologiseringsen opdeles virksomhederne derfor i forhold til:

- **Foretages bogføring internt eller eksternt?**
Grundlaget for en årsrapport skabes gennem den løbende bogføring gennem året. Her skelnes der mellem, om virksomhederne har valgt, at bogføringen sker internt eller eksternt. Denne skelnen er central for at forstå virksomhedernes og hhv. revisors/bogholders rolle i årsregnskabet tilblivelse – og er derfor også central i forhold til at forstå årsagen til eventuelle fejl i årsrapporten.
- **Udarbejdes årsrapporten internt eller eksternt?**
Virksomhederne adskiller sig ligeledes i forhold til, hvorvidt de selv er ansvarlige for udarbejdelsen af årsrapporten, eller om denne varetages af eksterne fagfolk.

Typologiseringsen danner fire segmenter med hver deres idealtypiske virksomhedstype, som vist i figur 3.4. Vi har valgt kun at arbejde videre med tre af disse segmenter. Segmentet, der er kendetegnet ved at bogføring foretages eksternt, mens årsrapporten udarbejdes internt, er udeladt. Det er det som følge af, at det antages, at meget få virksomheder har den fornødne viden til at kunne udarbejde en årsrapport, hvis ikke bogføringen foretages internt. De gennemførte interview har bekræftet

denne antagelse. Vi arbejder derfor med følgende tre arketyper i undersøgelsen.

1. De selvudførende

De selvudførende repræsenterer virksomheder, der selv udfører virksomhedens løbende bogføring, og selv udarbejder og indsender virksomhedens årsrapport. Funktionerne varetages ofte af ledelsen selv i de små virksomheder. Segmentet er kendetegnet ved, at de ofte har en relativt simpel virksomhedsstruktur, og selv har opnået viden om bogføring og udarbejdelse af årsrapporten. Bevæggrunden for de selvudførende er i de fleste tilfælde, at de ønsker at minimere omkostningerne til administrationen. Derfor indberettes årsrapporten også på egen hånd via Erhvervsstyrelsens indberetningssystem Regnskab Basis.

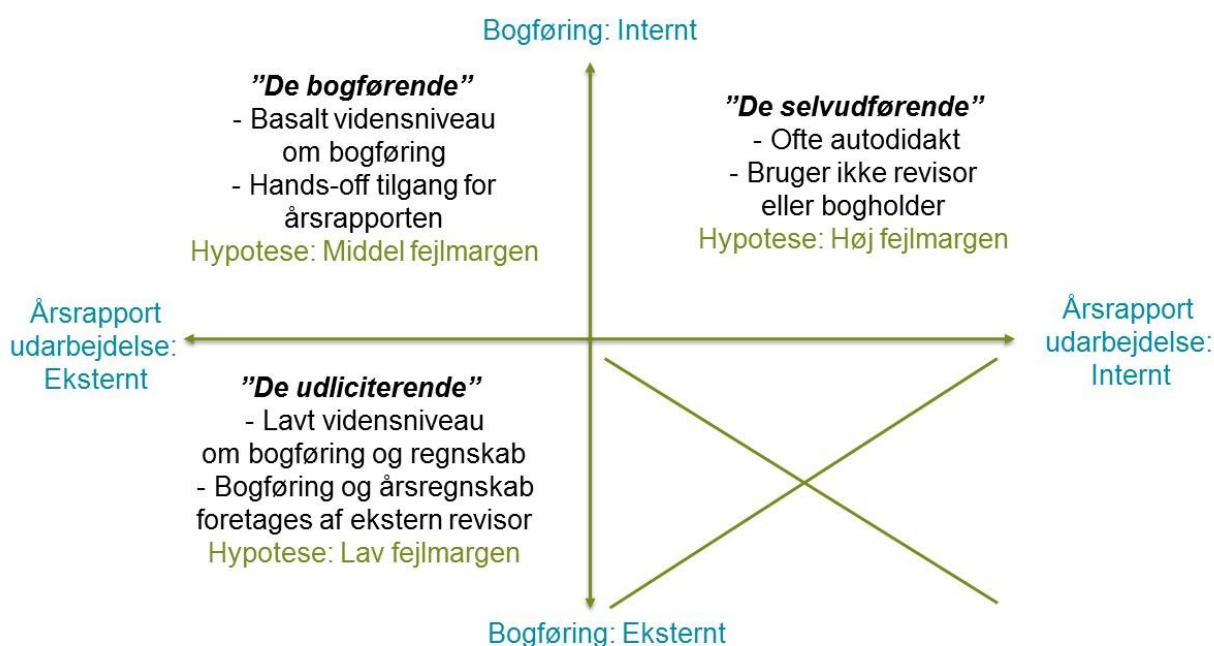
Fejlmargen for de selvudførende antages at være høj, idet både bogføring og udarbejdelse af årsrapporten oftest ikke er en kernekompetence.

2. De bogførende

I dette segment har virksomheden valgt, at bogføring foretages internt, mens udarbejdelse af årsrapporten foretages af en ekstern fagperson. Virksomhederne i dette segment har ofte en forholdsvis simpel bogføring at foretage, men har ikke den fornødne viden - eller mod på at oparbejde denne - til at kunne opstille og indsende årsrapporten. Bilagene sendes ofte til en uafhængig revisor ved regnskabsårets afslutning, der udarbejder regnskabet på baggrund heraf.

FIGUR 3.4

Tre arketyper for små virksomheders bogføring og årsrapportens udarbejdelse

Kilde: DAMVAD 2014

Note: Figuren er videreudviklet ud fra rapporten Enklere Årsregnskaber, udarbejdet af Advice for Erhvervsstyrelsen (2013)

Fejlmargen for de bogførende antages at være mid-del.

3. De udliciterende

Dette segment indeholder virksomheder, der har valgt, at både den løbende bogføring og udarbejdelse af årsrapporten foretages eksternt. Virksomheden har dermed et minimum af internt arbejde med disse elementer. Det sker ofte ud fra et ønske om at kunne beskæftige sig med deres kerneområde, hvilket bliver til et fravalg af bogføring og regnskab internt. Virksomheder i dette segment har ofte et tæt, løbende samarbejde med en bogholder gennem året, som ved årets afslutning står for, at bilag bliver fremsendt til revisoren.

Det antages, at fejlmargen i dette segment er relativt lavere end de førnævnte segmenter, da både bogføring og udarbejdelse af årsrapporten udføres af fagfolk.

3.3.4 Revisorer og bogholdere

Ud over disse tre segmenter arbejder vi i undersøgelsen med segmentet *revisorer og bogholdere*, som dermed samlet omfatter fagfolk, der arbejder med bogføring og årsrapporter.

3.4 Metoden bag undersøgelsen

Kvalitative interview

Undersøgelsen har anvendt en kvalitativ og dybdegående tilgang til afdækning af årsagerne til fejl i årsrapporter. Overordnet er indsamlingen af data sket gennem besøgs- og telefoninterview. Begge interviewformer har taget udgangspunkt i en semi-struktureret interviewguide, der har sikret, at interview har berørt væsentlige emner såsom informan- tens erfaring med bogføring, udarbejdelse af årsrapporten samt indberetning. Besøgsinterview har endvidere indeholdt en eksplorativ del, der har haft til formål at iagttage informantens brug af Regnskab

Basis. I den eksplorative del er der opnået en større forståelse af indberetningen af årsrapporter, som den reelt foregår. Denne del har især tilladt, at fejltyper, som ikke har været en del af Erhvervsstyrel- sens oprindelige hypoteser, er blevet italesat af in- formanterne. Endvidere har undersøgelsen også kunne iagttage årsager til fejl, som informanterne ikke selv er bevidste om.

Der er foretaget interview med 11 informanter, der sidder i ledelsen fra virksomheder i regnskabs- klasse B. Heraf syv besøgsinterview af cirka to ti- mers varighed og fire telefoninterview af cirka en ti- mes varighed. Disse interview har til formål at give et indblik i de årsager til fejl, som kan forstås ud fra virksomhedernes rolle i udarbejdelsen af årsrappor- ten – hvad enten de er udliciterende, bogførende el- ler selvudførende. Informanterne er blevet identifi- ceret med udgangspunkt i Erhvervsstyrelsens stik- prøver af årsrapporter. Derudover er der valgt infor- manter, der giver et tilstrækkeligt indblik i de tre seg- menter.

Ud over at gennemføre interview fordelt på de tre segmenter, er der også blevet gennemført ni inter- view med henholdsvis bogholdere og revisorer. Disse interview udgøres af ét besøgsinterview på cirka to timers varighed og otte telefoninterview af cirka én times varighed. Revisorer og bogholdere er interviewet, da de har stor praktisk erfaring med ud- arbejdelse af den løbende bogføring og selve års- rapporten. Bogholdere og revisorer er i interview blevet adspurgt som både rutinerede personer, der har haft ansvaret for daglig bogføring og/eller et stort antal årsrapporter, men også som fagfolk, der er bekendte med forskellige virksomheders tilgang til udarbejdelsen af årsrapporter.

Endeligt er der gennemført tre interview med udvalgte eksperter af cirka én times varighed hver. Disse interview har haft som formål at give et mere strategisk overblik over årsagerne til de faktuelle fejl, og nuancering af disse.

Der er på den baggrund gennemført 23 interview, heraf syv besøgsinterview af ca. to timers varighed og 16 telefoninterview, der fordeler sig som vist i tabel 3.4

TABEL 3.4
Oversigt og beskrivelse af informanter

Nr.	Type af informant	Type af interview	Segment	Relevant karakteristika
1	Virksomhed	Besøg	De udliciterende	Medicinalfirma
2	Virksomhed	Telefonisk		Ledelsesrådgivning
3	Virksomhed	Besøg	De bogførende	IT-konsulent
4	Virksomhed	Besøg		Investeringselskab
5	Virksomhed	Besøg	De selvudførende	Sikkerhedssoftware
6	Virksomhed	Besøg		Webshop
7	Virksomhed	Besøg		IT-virksomhed
8	Virksomhed	Telefonisk		Investeringselskab
9	Virksomhed	Telefonisk		Investeringselskab
10	Virksomhed	Telefonisk		Investeringselskab
11	Virksomhed	Telefonisk		Tandlægeklinik
12	Revisor	Besøg	Revisorer og bogholdere	Ansæt i internationalt revisionselskab
13	Revisor	Telefonisk		Ansæt i mellemstort revisionselskab
14	Revisor	Telefonisk		Ejer af mindre revisionselskab
15	Revisor	Telefonisk		Ejer af mindre revisionselskab
16	Bogholder	Telefonisk		Ikke medlem af Foreningen Freelance Bogholdere (FFB)
17	Bogholder	Telefonisk		Medl. af FFB
18	Bogholder	Telefonisk		Medl. af FFB
19	Bogholder	Telefonisk		Medl. af FFB
20	Bogholder	Telefonisk	Medl. af FFB	
21	Ekspert	Telefonisk	Ekspert	Anonymiseret
22	Ekspert	Telefonisk		Anonymiseret
23	Ekspert	Telefonisk		Ansæt i international revisionsvirksomhed

Kilde: DAMVAD 2014

4 Årsager til fejl i årsrapporter

I dette kapitel præsenteres hovedresultaterne af analysen.

Med udgangspunkt i de gennemførte interview med virksomheder, bogholdere, revisorer og eksperter har det været muligt at identificere syv typiske årsager til, at faktuelle fejl opstår i årsrapporter. Figur 4.1 giver et overblik over de syv identificerede årsager, som beskrives uddybende i det følgende, og som kan inddeles i fire overordnede kategorier.

1. Adfærd og holdning

Typiske årsager til faktuelle fejl i årsrapporter, der er relateret til adfærd hos virksomhederne, revisorerne og bogholderne. Her sættes fokus på fejlkilder, der udspringer af virksomhedernes daglige praksis, prioritering og ageren relateret til bogføring og årsrapporter.

2. Viden og information

Denne kategori omhandler virksomhedernes og de professionelle fagfolks viden om regnskabspraksis og den information, de anvender i forbindelse med bogføring og udarbejdelse og indberetning af årsrapporten.

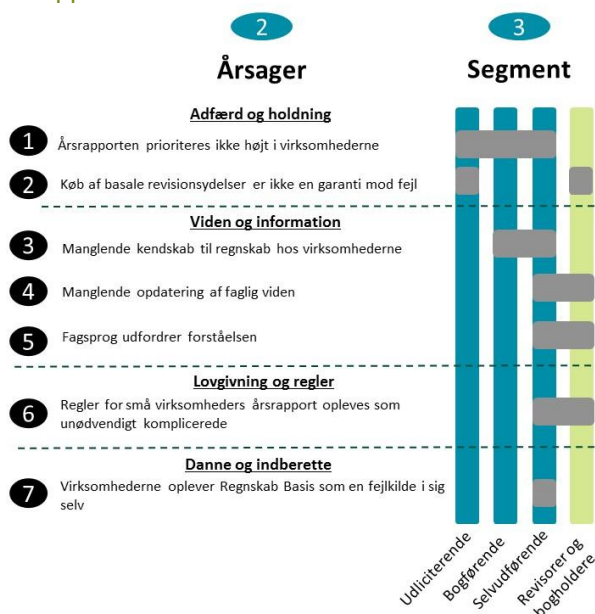
3. Regler og lovgivning

Omhandler fejl, der kan relateres direkte til overholdelse af regler og lovgivning på området.

4. Danne og indberette

Det anslås, at over halvdelen af de cirka 200.000 regnskabspligtige virksomheder har mulighed for at indberette deres årsrapport på egen hånd via Erhvervsstyrelsens digitale indberetningsystem, Regnskab Basis. Dette system opfattes af nogle brugere som en fejlkilde i sig selv.

FIGUR 4.1
Årsager til faktuelle fejl i årsrapporter

Kilde: DAMVAD 2014

4.1 Adfærd og holdning

Informationerne fra de gennemførte interview peger på, at en vigtig kilde til fejl i virksomhedernes årsrapporter relaterer sig til virksomhedernes daglige praksis og prioritering af ressourcer målrettet bogføring og årsrapporter. Således kan der i især de små virksomheder identificeres en tendens til, at årsrapporten ikke bliver prioriteret særlig højt i virksomhedernes daglige arbejde og rutiner, og at virksomheder mangler incitament for at indberette årsrapporten med et minimum af fejl. Denne nedprioritering kan også være af stor betydning for kvaliteten af årsrapporten i de tilfælde, hvor der anvendes fagfolk i udarbejdelsen af årsrapporten, fordi de er afhængige af de informationer, virksomhederne giver dem.

4.1.1 Årsag 1: Årsrapporten prioriteres ikke højt i virksomhederne

Årsagen kort – Årsrapporten prioriteres ikke højt		
Primære segmenter	De bogførende	X
	De udliciterende	X
	De selvudførende	X
	Bogholdere og revisorer	
Centrale pointer	Små virksomheder har ikke incitament til at prioritere årsrapporten	

Små virksomheder har ikke incitament til at prioritere årsrapporten

Årsrapporten tjener for størstedelen af de interviewede små virksomheder alene det formål, at de skal leve op til årsregnskabsloven. Det skyldes, at de ofte ikke har en stor ekstern interessentkreds, som tilfældet kan være for de mellemstore og store virksomheder, hvor flere samarbejdspartnere, investorer, kreditorer mv. har interesse i årsrapporten som brugere.

Det betyder, at mange af de små virksomheder ikke prioriterer årsrapporten særlig højt og bruger et minimum af ressourcer på bogføring og årsrapport, hvilket vurderes at være en væsentlig kilde til faktuelle fejl i årsrapporterne.

Ejeren af en IT-virksomhed, der udvikler software til den finansielle sektor, udtrykker det således: *”Vi udarbejder årsregnskabet, fordi det er et lovkrav, men vi bruger det ikke rigtigt selv”*.

Størstedelen af de interviewede virksomheder henviser således til, at årsrapporten ikke udfylder en egentlig funktion for virksomhedens (interne) virke.

”Man laver kun det minimale i forhold til, hvad der er påkrævet”

- IT-konsulent

De små virksomheder i undersøgelsen oplever således, at årsrapporten for dem er en administrativ byrde, som skal 'klares' med så få ressourcer som muligt.

Det samme billede fremstår fra interview med revisorer og bogholdere, der beretter om, at mange af især det helt små virksomheder ikke prioriterer deres årsrapport, men blot skal 'have det klart'. Årsrapporten spiller således en mindre rolle for små erhvervsdrivende, som eksempelvis små investeringsselskaber, ejendomsudlejere, hobbyvirksomheder, it-virksomheder etc.

At årsrapporten ikke prioriteres, berører alle de identificerede virksomhedssegmenter; 'de udliciterende', 'de bogførende' og 'de selvudførende'.

IT-virksomhed nedprioriterer årsrapporten

Et eksempel på en interviewperson, der nedprioriterer årsrapporten er medejer af en IT-virksomhed og tilhører kategorien "de selvudførende".

Ejeren er i høj grad selvudførende og anvender et IT-system til at varetage den løbende bogføring. Årsrapporten udarbejder han selv i et excelark og indtaster det på egen hånd via Erhvervstyrelsens indberetningssystem Regnskab Basis.

Ejeren anser årsrapporten som en administrativ byrde, der skal "klares", da hverken han selv eller eksterne interessenter anvender hans årsrapport: "*hvad er formålet med årsrapporten – udover at den er lovpligtig?*" spurgte informanten.

IT-konsulenten synes, at en årsrapport giver et fint overblik over året, der er gået rent finansielt, men mener ikke det burde være så bøvlet at opnå og indberette det påkrævede overblik og detaljeringniveau for en lille virksomhed som hans.

Ved det gennemførte besøgsinterview med ejeren, hvor Regnskab Basis blev gennemgået, blev det klart, at visse dele af årsrapporten blev markant nedprioriteret eller helt udeladt. Det gælder især for de felter, som har tekstmæssig karakter, hvor ejeren havde svært ved at se relevansen og var i tvivl om, hvordan felterne skulle udfyldes korrekt ved indrapportering af årsrapporten. Det gjaldt helt konkret især felterne omkring ledelsesberetning, ledelsespåtegning og anvendt regnskabspraksis.

Det giver naturligvis anledning til fejl, hvor store delelementer af årsrapporten er udeladt eller mangelfuldt udført.

4.1.2 Årsag 2: Køb af basale revisionsydelse er ikke en garanti mod fejl

Årsagen kort – Basale revisionsydelse er ikke en garanti mod fejl		
Primære segmenter	De bogførende	X
	De udliciterende	X
	De selvudførende	
	Bogholdere og revisorer	X
Centrale Pointer	Virksomheder forventer fejlfri årsrapport ved køb af selv basale revisionsydelse (fx assistance og review), men det kan ikke garanteres og kan skabe forventningskløfter	
	Revisorer og bogholdere 'skynder' sig i nogle tilfælde med udarbejdelse af årsrapporten	

Små virksomheder forventer fejlfri årsrapport selv ved basale revisionsydelse

Virksomhedernes manglende prioritering af årsrapporter kommer bl.a. til udtryk ved, at revisorer og bogholdere alene hyres til at yde basale revisionsydelse som fx assistance eller reviews (fx opstilling og indberetning af regnskaber), hvor grundlaget for årsregnskabet i mindre grad kvalitetssikres end ved revision, men hvor virksomhederne alligevel forventer, at revisionsydelse resulterer i fejlfri årsrapporter:

“Det er alt for omkostningsfuldt for min virksomhed at få kvalitetssikret årsrapporten ved hjælp af en revisor”

- Ejer af mindre investeringsselskab

Fleere af de interviewede revisorer har oplevet, at deres kunder ikke prioriterer at betale prisen for en grundig gennemgang af grundlaget for årsrapporten. En revisor beskæftiget i et stort internationalt

Ejer af medicinalvirksomhed outsourcer al bogføring og regnskab

Virksomheden tilhører segmentet 'de udliciterende', og virksomhedens bogføring varetages af et eksternt bogholderfirma, der hver måned forbereder et månedsregnskab, som ledelsen modtager. Derefter drøftes det i bestyrelsen, hvor meget der eksempelvis skal afskrives, hvilket rapporteres til revisoren. På den baggrund opstiller revisoren det endelige årsregnskab, hvor ejeren selv skriver årsberetningen.

Ejeren har selv en HD i regnskabsvæsen og kunne: *“[...] nok godt selv klare det, men jeg vil hellere fokusere min energi andetsteds”*.

Virksomheden har for to år siden skiftet revisor, da den oprindeligt var 'for dyr'. Men virksomheden overvejer nu at skifte tilbage da: *“Vi oplever simpelthen for mange fejl med den nye revisor, og kvaliteten er dalet markant. Det vil vi gerne undgå ved at betale lidt mere. Eksempelvis har vi fået bøder, fordi regnskabet ikke var tilbage i tide”*.

revisionselskab har i flere tilfælde erfaret, at virksomheder hyrer selskabet til en minimumsydelse, men samtidig forventer en fejlfri årsrapport:

“Det er vigtigt at skelne mellem revisorernes rolle i forbindelse med henholdsvis opstilling af regnskaber, revision, udvidet gennemgang og så videre. Mange virksomheder tror, at når de hyrer en revisor, så er det revisorens ansvar at indberette en fejlfri årsrapport”.

En anden revisor udtrykker også, at der typisk:

“[...] ved opstilling af regnskab ikke nødvendigvis vil være samme grundighed som ved egentlig revision”. Han argumenterer for, at der burde være en øget bevidsthed omkring de forskellige grader af sikkerhed, der knytter sig til revisorens involveringsgrad i forbindelse med hhv. assistance, review, udvidet gennemgang og revision (se s. 8-9 for uddybende forklaring).

Han påpeger, at der er stor forskel på, hvilken ydelse der leveres, hvorfor der også afsættes forskellig mængde tid til arbejdet med virksomhedernes årsrapport. I forlængelse heraf påpeges det, at revisorerne derfor ikke kan holdes ansvarlig for årsrapportens kvalitet på samtlige niveauer af ydelser, idet de simpelthen ikke har været involveret igennem hele processen. Fx kan fejl i bogføring, som ofte udføres af virksomheden selv eller af andre eksterne bogholdere, medføre faktuelle fejl i årsrapporten, som revisoren ikke fanger i forbindelse med de basale ydelser, men som opdages og håndteres eller slet ikke opstår i de tilfælde, hvor revisoren hyres til at gennemføre grundigere gennemgang eller udføre regnskabsarbejdet fra grunden.

Flere bogholdere udtrykker endvidere, at for virksomheder, hvor de foretager den løbende bogføring, kan der i langt højere grad sikres en høj kvalitet, som afspejles i årsrapporten:

”For de virksomheder, hvor jeg foretager alle posteringer, betalinger mm, kan jeg sikre en høj kvalitet, som også afspejles ved årets afslutning. Eventuelle fejl fra virksomhedens side opfanges løbende og ikke først ved årets afslutning. Men når jeg kun varetager dele af opgaverne, og virksomhederne for eksempel selv vil klare betalinger, sker der oftere fejl, fordi virksomhederne ikke har styr på det i praksis” (Bogholder).

Når bogholderne løbende kan være i dialog med virksomheder opfanges fejl lettere, end hvis de blot hyres til at opstille årsrapporten ved årets afslutning. Fejl er for det første lettere at overse, når virksomheder indsender bilag for hele året på én gang. For det andet er det ikke altid tilfældet, at virksomhederne er i stand til at varetage de funktioner, hvor de har valgt ikke at anvende fagfolk. En interviewet ekspert uddyber, at virksomheder, der anvender billig bistand i forbindelse med årsrapporten, ofte i

mindre grad er indstillet på at være i dialog med deres respektive bogholder og/eller revisor, hvilket kan føre til faktuelle fejl i årsrapporten:

”Det er også en udfordring, at de bogholdere og revisorer, der stiller krav til deres kunder om at opfylde krav om dokumentation og andre regler, risikerer at miste deres kunder”.

Der kan altså være tilfælde, hvor bogholdere og revisorer har en bevidsthed om faktuelle fejl i årsrapporten, men ikke forfølger disse fordi de ikke ønsker at 'miste deres kunder'.

Revisorer og bogholdere har perioder med spidsbelastninger

En anden årsag til fejl kan være, at bogholdere og revisorer har meget travle perioder, hvor årsrapporter skal indberettes for mange virksomheder næsten samtidig, hvilket giver et stort arbejdspress. De oplever ofte at være travlt beskæftiget med en stor mængde af årsrapporter ved regnskabsårets afslutning. Flere fagfolk har således givet udtryk for, at det kan gå ud over kvaliteten i årsrapporterne, når de ikke har tid til at sikre kvaliteten i tilstrækkelig grad.

”Fejl fra professionelle kan skyldes, at de sjusker eller sælger deres ydelser for billigt og derfor skal skynde sig for meget”

- Bogholder

Opsummerende viser analysen på dette område, at virksomhederne kan have en interesse i at bruge mindst mulige ressourcer på årsrapporten, og derfor fravælger professionel hjælp til at sikre kvaliteten af bogføring og årsrapport.

Derudover viser undersøgelsen, at der kan opstå forventningskløfter mellem virksomhederne og revisorer og bogholdere i de tilfælde, hvor revisorer og bogholdere fx alene hyres til at opstille og indberette

årsrapporten, men hvor det ikke er en del af ydelsen, at kvaliteten af de informationer, der ligger til grund for årsrapporten kontrolleres. Sat lidt på spidsen har virksomhederne en forventning om, at køb af basale revisionsydelser medfører fejlfri årsrapporter, mens revisorer og bogholdere mener, at de ikke kan tages til indtægt for fejl, der bundes i de grundlæggende informationer, som ikke nødvendigvis kvalitetssikres som led i udførelse af basale revisionsydelser. Resultatet er, at basale revisionsydelser som assistance og review ikke er en garanti mod faktuelle fejl, selvom virksomhederne i nogle tilfælde har en forventning om, at det er en del af den professionelle ydelse, de køber.

Endvidere kan revisorer og bogholdere have perioder med spidsbelastninger, typisk i forbindelse med regnskabsårets afslutning, som kan føre til en lavere kvalitet i det udførte arbejde.

På baggrund af de gennemførte interview vurderes det, at disse fejlkilder især knytter sig til virksomheder, der tilhører segmenterne 'de bogførende' og 'de udliciterende'.

4.2 Viden og information

Fejl i årsrapporter, der knytter sig til denne kategori, kan relateres til virksomheders og fagfolks viden om regnskabspraksis og den information, de anvender i forbindelse med gennemførelse af bogføring og udarbejdelse og indberetning af årsrapporten.

De væsentlige pointer er, at manglende viden og regnskabskompetencer hos virksomhederne med stor sandsynlighed er én af årsagerne til, at der indrapporteres årsrapporter med faktuelle fejl. Endvidere er en grundlæggende viden om regnskab ikke altid tilstrækkelig til at undgå fejl, da der forudsættes en løbende ajourføring om nye regler og love, hvilket også anses som en væsentlig årsag til fejl. Den manglende viden kan betyde, at det anvendte sprog i vejledninger og i Regnskab Basis er svært at forstå for brugerne.

4.2.1 Årsag 3: Manglende kendskab til regnskab hos virksomhederne

Årsagen kort – Manglende kendskab til regnskab hos virksomhederne		
Primære segmenter	De bogførende	X
	De udliciterende	
	De selvudførende	X
	Bogholdere og revisorer	
Centrale Pointer	Mangel på grundlæggende regnskabsforståelse og –kompetence	
	Årsrapporten bliver sjældent rutine for virksomhederne	
	Tekstelementer genbruges fra år til år og kan betyde, at relevante ændringer ikke kommer med	

Manglende kendskab til regnskab

Virksomheder i analysen udtrykker, at manglende kendskab til at opstille regnskab og at udarbejde officielle årsrapporter ofte er årsagen til fejl i deres årsrapporter. Det manglende kendskab kan komme til udtryk som en mangel på grundlæggende viden om og kendskab til at opstille og kvalitetssikre den løbende bogføring og selve udarbejdelsen af årsrapporten.

Det er især denne mangel på grundlæggende forståelse, der er kendetegnende for "de bogførende" og "de selvudførende":

"Desværre er det enormt bøvlet at indberette, fordi man skal forbi alle felter med komplicerede spørgsmål såsom regnskabspraksis og værdiansættelse. Det er så svært, at vi som almindelige mennesker ikke kan finde ud af det" udtaler medejereren af en virksomhed, som tilhører segmentet 'de bogførende'.

Årsrapporter bliver sjældent rutine for små virksomheder

Flere informanter påpeger, at én af udfordringerne ved at udarbejde årsrapporter for virksomhedsejere er, at det kun skal gøres én gang årligt. Processen omkring udarbejdelsen og indberetningen af årsrapporten er derfor meget lidt rutinepræget, hvorfor det opfattes som om, at man starter 'fra bunden' hvert år.

En af undersøgelsens revisorinformanter, som er ansat i et stort internationalt revisionselskab, udtrykker på baggrund af sit indblik i flere virksomheders praksis for bogføring og udarbejdelse af årsrapporter at: *"Jeg mener, at fejl typisk opstår på grund af manglende viden, fordi virksomhederne laver årsrapporter for sjældent. Jo kun én gang årligt. Der opbygges derfor ikke rutiner i forbindelse med at udarbejde rapporter"* (Revisor i internationalt revisionselskab).

Netop manglen på rutine genkender medejereren af en tandlægeklinik, der før har anvendt revisor, men nu selv står for udarbejdelsen og indberetningen af årsrapporten - og som står bag citatet herunder:

"Man indberetter kun én gang om året, så man glemmer det. Man burde lave et program, der guidede os små virksomheder igennem hele processen"

- Ejer af tandlægeklinik

væsentlig kilde til de faktuelle fejl i årsrapporter (eksempelvis at virksomhederne kopierer teksten til anvendt regnskabspraksis på trods af, at denne har ændret sig) kan tilskrives, at den ansvarlige for årsrapporten kopierer 'prosa' fra tidligere årsrapporter, hvis grundlag kan bero på en misforståelse af de anvendte begreber i Regnskab Basis.

De kvalitative elementer i årsrapporten kopieres ofte fra tidligere rapporter

Virksomhedernes manglende viden og information kommer ofte til udtryk ved, at de kopierer tidligere rapporters kvalitative elementer. Det blev klart i flere af undersøgelsens besøgsinterview, hvor Regnskab Basis blev gennemgået sammen med respondenterne. En virksomhedsejer forklarer i den forbindelse, at han: *"[...] i praksis kopierer tekster som så tilrettes. Teksterne har jeg fra dengang, jeg anvendte en revisor til at udføre arbejdet, altså fra de rapporter han indsendte. Jeg retter teksten til, når jeg kan se, at den ikke længere passer"*.

En anden informant, der aldrig har anvendt en revisor til sin virksomhed beretter: *"Det var særligt besværligt første gang, jeg indberettede. Det var svært nogle steder at forstå, hvad der blev ment med de forskellige begreber, der blev anvendt. Jeg savnede især første gang vejledningstekster i et forståeligt sprog. Det var meget lettere anden gang jeg, indberettede, fordi [...] prosa kunne bare kopieres. Jeg brugte nok omkring 20-30 minutter sammenlagt på at udarbejde og indberette årsrapporten"*. (Ejer af mindre investeringsselskab).

I nogen tilfælde tilrettes de kvalitative felter historiske ændringer, men på baggrund af undersøgelsens interview fremstår det ikke usandsynligt, at en

4.2.2 Årsag 4: Manglende opdatering af faglig viden

Årsagen kort – Manglende opdatering af faglig viden		
Primære segmenter	De bogførende	
	De udliciterende	
	De selvudførende	X
	Bogholdere og revisorer	X
Centrale Pointer	Rutiner og forglemmelse kan føre til fejl	
	Omfattende regulering kræver ofte ajourføring	

Rutiner og forglemmelse fører til fejl hos revisorer og bogholdere

Flere af de interviewede revisorer og bogholdere henviser til, at manglende viden om ændringer af regler og lovgivning fører til fejl i årsrapporterne.

Behovet for opdatering af viden hos fagfolkene understreges eksempelvis af, at Danske Revisorer (FSR) har en hotline, hvor bl.a. sådanne spørgsmål besvares, og Foreningen Freelance Bogholdere tilbyder et nyhedsbrev med løbende opdatering af aktuelt stof omkring bogføring, regnskab, skat, moms og afgifter samt love og regler.

Derudover benytter de fleste professionelle revisorer it-systemer til opstilling af regnskaber, hvor en af de væsentligste funktioner er løbende opdatering af regelgrundlaget. Her udtaler et større revisionselskab dog at: *”Der kan nogle gange gå lidt tid, før vi teknisk kan implementere nye regler i vores systemer, og lovgivningen dermed er fuldt ud integreret”*.

På trods af diverse nyhedsbreve og andre informationskilder samt opdatering af it-systemer pointerer

flere revisorer og bogholdere, at gamle rutiner, forglemmelse og mangel på ajourføring af viden om nye regler kan føre til fejl i årsrapporterne.

Denne årsag til fejl understreger, at det også for fagpersoner kan være udfordrende at holde sig opdateret på den faglige viden, og at der nogle gange ageres ud fra forældede regler, hvorfor der opstår fejl.

Derudover er der som led i undersøgelsen også blevet peget på, at der simpelthen opdages flere fejl nu end tidligere, fordi myndighederne har fokus på problemet og har indført systemer, der i højere grad indfanger fejlene, som nedenstående citat eksemplificerer.

”Nettet for at opfange fejl er blevet langt mere finmasket i de senere år”

- Revisor

De selvudførende mangler også opdatering af viden

For virksomhedsarketyperen ”de selvudførende” er problemstillingen den samme. De kan også blive ”fanget” i gamle rutiner og have svært ved at holde sig opdateret om nye regler.

Nogle forsøger af følge med i udviklingen, mens andre helt bevidst ikke bruger ressourcer på at opsøge ny viden inden for regnskabsfeltet, hvilket bl.a. forklares med, at de ikke rigtig kan få overblik over, ad hvilke kanaler de skal få ny og officiel information om ændringer i krav og lovgivning på området.

4.2.3 Årsag 5: Fagsprog udfordrer forståelsen

Årsagen kort – Fagsprog udfordrer forståelsen		
Primære segmenter	De bogførende	
	De udliciterende	
	De selvudførende	X
	Bogholdere og revisorer	X
Centrale pointer	Det anvendte sprog i Regnskab Basis på Erhvervsstyrelsens hjemmeside og i publikationer forudsætter et relativt højt vidensniveau	

Enkelte af de interviewede virksomhedsejere, der selv står for udarbejdelsen og indberetningen af årsrapporten, har på et tidspunkt modtaget undervisning i regnskab. For dem opleves sproget i Regnskab Basis på Erhvervsstyrelsens hjemmeside og i publikationer, der relaterer sig til årsrapporten, som en overkommelig udfordring. Derimod finder flere informanter, der aldrig har modtaget undervisning i regnskab, det anvendte sprog som en stor udfordring. En virksomhedsejer udtaler: *”Regnskab Basis taler fra det offentlige til revisorerne”*.

Fagsprog forudsætter et vidensniveau ikke alle virksomhedsejere besidder

Brugerne af Regnskab Basis oplever, at det anvendte sprog forudsætter et vist vidensniveau, hvilket ikke alle årsrapportansvarlige er i besiddelse af. Flere informanter påpeger derfor, at sproget enten må forsimples, eller alternativt at Erhvervsstyrelsen i højere grad må indtage en funktion som vejledende instans og udarbejde vejledninger, der er lettere at forstå.

”Det er nogle steder svært at forstå, hvad man mener med de forskellige begreber i Regnskab Basis, der bliver anvendt. Det ville være godt med vejledende tekster i et forståeligt sprog”

- Virksomhedsejer

Også i et ekspertinterview blev det påpeget, at Regnskab Basis kan være en udfordring for virksomhedsejere uden væsentlig regnskabserfaring: *”Man kunne godt hjælpe små og mellemstore virksomheder mere fra Erhvervsstyrelsens side. Hvis der ikke er en revisor tilknyttet virksomheden, så skal brugervenligheden være i fokus. Det kan eksempelvis ske ved at formidle et eksempelregnskab til brugerne”*.

Direktøren for et IT-konsulentfirma mener også, at Regnskab Basis må adressere ham mere som ’lægemand’, hvis han skal indberette en fejlfri årsrapport. Eksempelvis ved at enkelte felter på forhånd er udfyldt, eller ved at tekst bliver foreslået under eksempelvis ’fravalg af revision’. Han udtaler endvidere: *”Hjælpetekster ville være godt. Eksempelvis som ’mouse-over’-funktioner med forklaring af fagudtryk. Og så ville det være rart med en angivelse af, hvilke elementer der er lovpligtige, og hvilke der er frivillige”*.

Fagsprog kan også udfordre bogholdere

Det anvendte sprog er ikke kun en udfordring for virksomhedsejerne. Flere bogholdere udtrykker, at især Erhvervsstyrelsens publikationer, der har til formål at opdatere om nye regler, kan være særlig udfordrende.

”Jeg forsøger at holde mig opdateret via kurser, info fra tax.dk samt store revisionshuse. Så bruger jeg også nyhedsbrevet ’Regnskabsmail’, det er nemlig skrevet i et sprog, der er meget lettere at forstå”

- Bogholder

En bogholder efterlyser endvidere, at der sammen med Erhvervsstyrelsens offentliggørelse af relevante lovændringer: *”[...] ikke kun sendes paragrafer ud, men også en reel vejledning, der er til at forstå”* (Bogholder).

Det vurderes derfor, at én af årsagerne til faktuelle fejl i årsrapporter skyldes manglende kendskab til de fagtermer, der anvendes i Regnskab Basis. Sprogbruget kan især ligge til grund for fejl i segmentet ’De selvudførende’.

4.3 Lovgivning og regler

Hvad angår fejl i små virksomheders årsrapporter, der relaterer sig til lovgivning og regler, kan der med fordel skelnes mellem de tre overordnede trin, der udgør rammerne for det offentliges krav til virksomhedernes regnskabsaflæggelse. Det drejer sig om henholdsvis bogføring, udarbejdelse af årsregnskab samt indberetning af årsrapporten.

Efter bogføringsloven er der som hovedregel bogføringspligt for erhvervsdrivende virksomheder, virksomheder, organisationer og sammenslutninger, der er afgifts- eller skattepligtige i Danmark samt virksomheder, der som betingelse for modtagelse af tilskud, skal aflægge regnskab til staten eller EU.

I forlængelse heraf er hovedreglen efter årsregnskabsloven, at erhvervsdrivende virksomheder med begrænset hæftelse har pligt til at aflægge årsregnskab. Kravene til, hvilke oplysninger der skal indgå i årsregnskabet samt om årsregnskabet skal revideres afhænger af, hvilken regnskabsklasse virksomheden tilhører.

Endelig skal virksomhederne efter afslutning af deres regnskabsår indsende deres årsrapport til Erhvervsstyrelsen. Som hovedregel skal alle virksomheder i regnskabsklasse B, C og D indberette deres årsrapport digitalt. Virksomheder i regnskabsklasse A har ikke pligt til at aflægge årsregnskab og indberette årsrapporten til Erhvervsstyrelsen, men kan vælge at gøre det frivilligt.

Neden for opridses årsagerne til fejl i årsrapporter, der relaterer sig til overholdelse af lovgivning og regler baseret på de gennemførte interview.

4.3.1 Årsag 6: Regler for små virksomheders årsrapport opleves som unødvendig komplicerede

Årsagen kort – Regler for små virksomheders årsrapport opleves som unødvendigt komplicerede		
Primære segmenter	De bogførende	X
	De udliciterende	X
	De selvudførende	X
	Bogholdere og revisorer	
Centrale pointer	Regler for bogføring og årsrapporter er alt for omfattende for især de helt små virksomheder med meget få årlige aktiviteter og simple ejerforhold	
	Pga. de omfattende regler udliciteres bogføring og udarbejdelse af årsrapporter ofte til professionelle på trods af, at dette af især de helt små virksomheder opleves unødvendigt og påfører virksomhederne ekstra omkostninger	

Regler opleves som unødvendig komplicerede

Et væsentligt tema i de afholdte interview er, at de små virksomheder oplever lovgivning og regler for bogføring og årsrapporter unødvendig komplicerede. Flere informanter udtrykker, at det ikke virker rimeligt, at der i forbindelse med indberetning af virksomhedernes årsrapporter forlanges information, der ikke er nødvendige i den daglige drift af virksomheden. Derfor vælger nogle virksomheder ud fra et væsentlighedskriterium bevidst ikke at opfylde alle krav til punkt og prikke.

Især de helt små virksomheder med få og simple forretningsaktiviteter peger på, at de gældende regler for bogføring og (indberetning af) årsregnskaber er unødvendig komplicerede, og at de ikke ville (få) udarbejde(t) bogføring og årsregnskaber på det nuværende detaljeringsniveau, hvis det ikke var et lovkrav.

”Desværre er det enormt bøvet at indberette [årsrapport], fordi man [i Regnskab Basis] skal igenem alle felter med komplicerede spørgsmål, og man skal oplyse ting, der er skudt over målet. For eksempel udførlige beskrivelser af regnskabspraksis og værdiansættelse”

Virksomhederne udtrykker, at kravene til årsrapporten ikke stemmer overens med det informationsniveau, der er nødvendigt for den daglige drift af virksomheden, og at reglerne derfor pålægger dem unødvendigt merarbejde og omkostninger. Flere virksomheder mener, at de kan opretholde et tilstrækkeligt overblik over deres forretningsaktiviteter alene ved hjælp af simple regneark og posteringerne på virksomhedens bankkonto. For eksempel forklarer en respondent, der tilhører segmentet for 'selvudførende' virksomheder: *”Jeg samler bogføringen op i klumper i løbet af året, typisk i forbindelse med momsafregning. Så bruger jeg et selvudviklet excel-ark og afstemmer bogføring med virksomhedens bankkonto”*.

På linje hermed peger en udliciterende virksomhedsejer på, at regler omkring værdiansættelse, afskrivning og beskrivelser af regnskabspraksis er så komplicerede, at *”almindelige mennesker ikke har en chance for at forstå det”*.

Derudover mener virksomhederne også til en vis grad, at praktikken omkring indberetning af årsrapporten via Regnskab Basis i sig selv er kilde til fejl. Det vender vi tilbage til i det følgende afsnit.

Ejer af investeringsselskab bogfører selv, men anvender revisor til at sikre korrekt årsrapport

En respondent, der er ejer af et investeringsselskab tilhører segmentet 'de bogførende'.

Ejeren har flere selskaber, og processen omkring bogføringen varierer meget mellem de forskellige selskaber, da deres aktivitet veksler. Som oftest anvendes bankkonti i forbindelse med bogføring, og bogføringen indgår som en væsentlig del af virksomhedens likviditetsstyring.

Ejeren har før udarbejdet og indberettet årsrapporten selv, hvor især første indberetning blev fundet besværlig. Virksomheden har tidligere indberettet årsrapporter med fejl, der kunne henføres til genbrug af tekst og at ejeren af virksomheden fandt det svært at navigere i et kompliceret regelværk. Ejeren forsøgte dengang, og stadig den dag i dag, at orientere sig om regler og eventuelle opdateringer via information fra advokater og medier.

I dag anvendes en revisor til at opstille og indberette årsrapporten, så det med sikkerhed gøres korrekt. Ejeren har en interesse i, at årsrapporten er fejlfri, da den især benyttes af virksomhedens långivere.

Vanskeligt at holde sig ajour om regler

I forlængelse heraf og i tråd med den tidligere omtalte årsag fire vedrørende manglende opdateret viden peger virksomhederne også på, at det kan være en udfordring at holde sig ajour, i forhold til om man overholder de gældende regler, om reglerne ændres eller om der kommer nye regler til. Nogle af virksomhederne forsøger at holde sig orienteret ved at abonnere på kommercielle nyhedsbreve om regnskabsaflæggelse samt nyhedsbreve fra større revisionshuse og lignende, men synes, at det er vanskeligt at holde overblikket og at forstå det sprog og de begreber, der anvendes i officiel kommunika-

tion samt i Regnskab Basis. De efterlyser bedre muligheder for at få overblik over gældende regler via offentlige kanaler i et let forståeligt sprog.

Processen vedrørende godkendelse af årsrapporten opleves besværlig

Processen vedr. underskrivelse af årsrapporten i forbindelse med virksomhedernes generalforsamling opleves som besværlig og uden merværdi af især de helt små virksomheder med meget simple ejerforhold og få forretningsaktiviteter. Reglerne fastlægger, at virksomhederne skal gennemgå en tretrinns proces. Først skal der indtastes en kladde af årsrapporten, den skal så udskrives via XBRL med henblik på underskrivelse af bestyrelsen i forbindelse med generalforsamlingens godkendelse, hvorefter den godkendte årsrapport skal indberettes til Erhvervsstyrelsen.

I praksis opleves denne proces af især de helt små virksomheder som alt for besværlig og ude af proportion for virksomheder, der typisk har en bestyrelse bestående af få personer (fx mand og kone), der kender virksomhedens regnskab i forvejen. Derfor vælger flere virksomheder helt bevidst at se stort på reglerne for processen vedrørende generalforsamlingens godkendelse af årsrapporten. I stedet indberettes årsrapporten ad én omgang. Andre vælger i praksis at afholde en fem minutters "proforma" generalforsamling hen over spisebordet.

Udarbejdelse af bogføring og årsrapport udliciteres

Samlet set oplever især de helt små virksomheder, at nogle af kravene til bogføring og årsrapporten er ude af proportion i forhold til virksomhedernes forretningsaktiviteter. De finder det uforholdsmæssigt ressourcekrævende og komplekst at udarbejde årsrapporten.

“Meget er jo så kompliceret, at det kræver en revisor, og det virker som at skyde gråspurve med kanoner”

- Tandlæge, mindre tandklinik

Derfor vælger nogle virksomheder at tage konsekvensen og outsource al udarbejdelse af bogføring og årsrapport til professionelle bogholdere og revisorer på trods af de ekstra omkostninger, det påfører deres virksomhed, og som de grundlæggende mener er unødvendige, fordi de gerne vil gøre, hvad de kan for at overholde den gældende lovgivning. Det gælder segmentet "de udliciterende".

Det skal i denne forbindelse påpeges, at flere af de interviewede virksomheder vurderer, at de formentlig ville blive stillet over for oplysningskrav svarende til årsrapporter fra banker og andre kreditinstitutioner i forbindelse med at skulle låne penge eller af potentielle samarbejdspartnere og investorer i forbindelse med vurdering af samarbejds- og investeringsmuligheder. De kan derfor, på trods af det besvær de giver udtryk for at opleve som led i udarbejdelse af bogføring og årsrapport, godt se formålet med, at virksomhederne skal udarbejde ensartede dokumentation om deres forretningsaktiviteter i en høj kvalitet.

4.4 Danne og indberette

Det anslås, at over halvdelen af de cirka 200.000 regnskabspligtige virksomheder har mulighed for at indberette årsrapporten på egen hånd via Erhvervsstyrelsens system Regnskab Basis. Vi ser i denne kategori nærmere på fejl relateret til virksomhedernes indberetning af årsrapporten ved hjælp af Regnskab Basis.

Inden vi ser nærmere på analysens resultater præsenteres i tekstboksen nedenfor kort Regnskab Basis og Regnskab Special.

Regnskab Basis

Med det webbaserede værktøj Regnskab Basis kan årsrapporten udarbejdes og indberettes direkte til Erhvervsstyrelsen via hjemmesiden www.virk.dk.

Målgruppen for denne service er mindre virksomheder, der ønsker selv at indrapportere årsrapporten samt bogholdere og mindre revisionshuse, som ikke anvender software, der automatisk kan generere og indsende årsrapporten via Regnskab Special.

Regnskab Special

Denne løsning forudsætter et IT-regnskabssystem, som kan autodanne det standardiserede filformat XBRL. Der findes flere forskellige regnskabssystemer, der kan dette, og som anvendes af mange revisionshuse og større virksomheder.

4.4.1 Årsag 7: Virksomhederne oplever Regnskab Basis som en fejlkilde i sig selv

Årsagen kort

– Virksomhederne oplever Regnskab Basis som en fejlkilde i sig selv

Primære segmenter	De bogførende	X
	De udliciterende	X
	De selvudførende	X
	Bogholdere og revisorer	
Centrale pointer	Regnskab Basis opleves som kompliceret og rigtigt af især de små virksomheder og førstegangsbrugere, men det opleves væsentlig lettere anden gang systemet bruges. Virksomheder følger ikke processen vedrørende godkendelse af årsrapporten i Regnskab Basis	

Regnskab Basis opleves rigtigt og kompliceret

Hvad angår indberetning af årsrapporten påpeger virksomheder, der selv indberetter via Regnskab Basis, at de oplever systemet som udfordrende at anvende. Det drejer sig om, at systemet opleves kompliceret (svære begreber med manglede vejledning), unødvendigt omfangsrigt samt rigtigt:

- Det gælder ikke mindst første gang, årsrapporten skal indberettes digitalt, hvor brugerne skal lære et nyt system at kende, og hvor der mangler sammenligningstal fra tidligere år.
- Virksomhedernes regnskaber er ofte opstillet på andre måder end i Regnskab Basis, så de skal bruge tid på at lave det om.
- Virksomhederne kan ikke ændre på regnskabsfelternes årstal og betegnelser.
- Virksomhederne er tvunget til at bladregennem og forholde sig til en lang række indberetningsfelter, der ikke er relevante for deres virksomhed, samt oplysningsfelter, de oplever som unødvendige.

Derudover peger brugerne også på, at det burde fremgå klarere, hvilke felter der er obligatoriske at udfylde, og hvilke der er frivillige (fx med angivelse af regnskabsklasse).

En virksomhed fra segmentet 'de selvudførende' udtaler: *"Kravene i Regnskab Basis er for omfattende for virksomheder med meget simple regnskaber"*.

Den første indberetning er særlig vanskelig

Især den første gang man som virksomhedsejer skal danne og indberette en årsrapport for sin virksomhed i programmet Regnskab Basis opleves som udfordrende. Her er det især manglen på sammenligningstal og forindtastet tekst i de kvalitative felter, der stiller virksomhedsejerne på bar bund:

"Da jeg første gang skulle indberette via Regnskab Basis var det besværligt. Anden gang var det væsentligt lettere, da jeg så havde adgang til sammenligningstal, hvilket ikke var tilfældet første gang" (Ejer af et mindre investeringsselskab).

Flere informanter efterspørger vejledende og autogenerated information at kunne støtte sig til ved første indberetning. Direktøren i en mindre virksomhed, der udvikler software til den finansielle sektor udtrykker:

"I forhold til indberetningen var første gang svær, især fordi sammenligningstal manglede. Jeg prøvede derfor at ringe ind til Erhvervsstyrelsen for at få hjælp, men fandt aldrig frem til en medarbejder, der kunne hjælpe mig".

Det vurderes på den baggrund, at en årsag til faktuelle fejl i årsrapporter kan tilskrives den forvirring, virksomhederne oplever, når de første gang skal indberette årsrapporten.

Virksomhederne følger ikke den foreskrevne proces ved brug af Regnskab Basis

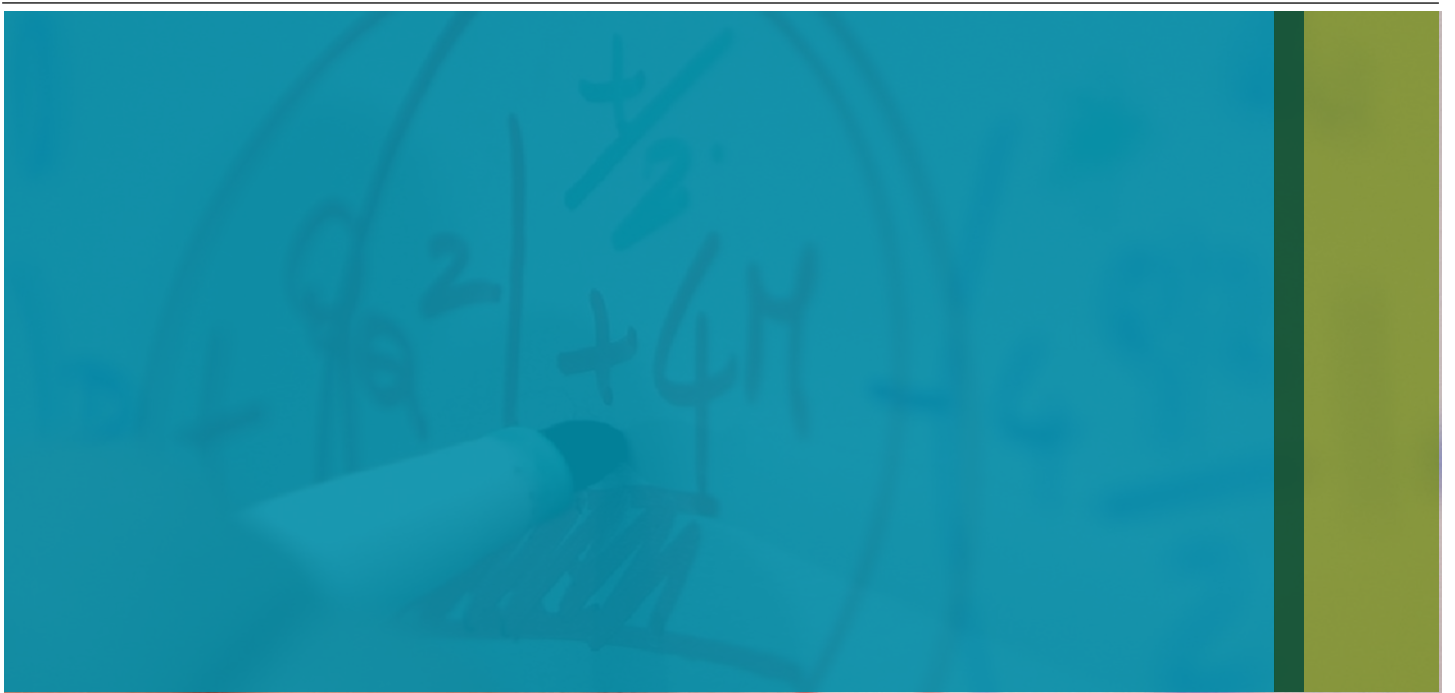
I forbindelse med generalforsamlingens godkendelse af virksomhedernes årsrapport er hensigten med Regnskab Basis, at virksomhederne skal følge en proces, hvor en kladde af årsrapporten udarbejdes i systemet, hvorefter denne printes og godkendes ved virksomhedernes generalforsamling, hvorefter det godkendte regnskab indberettes endeligt.

Gennem samtlige interview med virksomhederne blev det dog klart, at virksomhederne ikke prioriterer at følge denne proces. De interviewede virksomheder foretrækker at udarbejde årsregnskabet enten på egen hånd eller med ekstern hjælp, hvorefter det godkendes på generalforsamlingen. Først herefter indtastes det via Regnskab Basis. Flere bogholdere og revisorer nikker genkendende til denne praksis hos virksomhederne.

Flere af de interviewede virksomheder mener på den baggrund, at Erhvervsstyrelsen bør indrette Regnskab Basis, så det i højere grad tager udgangspunkt i virksomhedernes virkelighed og egentlige praksis omkring årsrapportens udarbejdelse og indberetning.

"Årsrapporten er for os et mål – ikke et middel"

- Indehaver af webshop

DAMAD

Sørkedalsveien 10A
N-0369 Oslo

Frederik Langes Gate 20
N-9008 Tromsø

Badstuestræde 20
DK-1209 Copenhagen K